

QUOD NIHIL
EXTRA DEVM,
ADEOQUE
NON DEVM 15.
EXTRA SE
LICEAT ADORARE.

Breviter & succincte, quantum causæ
patitur ubertas, probat *L. S. Cantabrigiensis*,
& Coll. *Imman. Socius*.

1 Cor. c. 8. v. 4.

Scimus idolum nihil esse in mundo, & nullum esse Deum alium nisi unum.

Revelat. Sancti Johan. c. 17. v. 16.

Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odio prosequuntur meretricem, & desertam reddent illam & nudam, & carnes ejus edent, & ipsam igne exurent.

Jud. c. 5. v. 23.

Maledictio Meror, dixit Angelus Domini, maledicendo maledicite habitatoribus ejus : quia non venerunt in auxilium Domini, in adjutorium fortissimorum ejus.

Apocal. c. 22. v. 20.

Et veni Domine Jesu.

L O N D I N I,

Impensis, JOHAN. WILLIAMS.

cIo Ioc L. A. 1711

59-948

Nobilissimo, Excellentissimoq; Domino,

ROBERTO COMITI

Kingstoniensi, Mecænati suo benignissimo, thesin
verè catholicam studiis suis illustratam in-
scribit, Servus ejus humilimus.

Nobilissime, Clarissime, Honoratissime, Domine,

*Antà bonitatis affluentia me velut inundavit
Honor tuus, ut nemo sit miraturus officia mea
in sinum tuum refundi, nisi qui favoris erga
me tui sit nescius, aut quod magè verendum;
observantiam meam tanto Mecænate putet in-
dignam. Insignis illa, quâ diu me vestra
complexa est Celebritas, benevolentia, philantiam, ambitio-
nes, & vota mea de memetipso longè superavit. Animi licèt
mea talis nativa sit temperies, ut quando conceditur otium, li-
teris indormiam; si non obstarent affectus diviniore, neque
profaniora negotia, (qualium pridem necessitatibus implicatus
etiam fui,) me abstraherent, Musas non diligerem tantum;
sed & deperirem; tamen ad satietatem usque doctus evaserim,
modo, quæ tenuis est, nostra per eruditionem bene merendi fa-
cultas, vestra benefaciendi copia par redderetur. At novum
non est, nec inauditum antea, quod multos ita sibi devinciât
Honor tuus, ut vel ingrati cogantur esse, vel infra tua meri-
ta tibi famulari. Sin verò peccasse videar, sub vere, qui per-
fici debuerunt autumnus, fructus Honori tua offerens; id cri-
minis etiam facilè condonabitur, ut amoris obsequiique ardore
præcoqui deprehenduntur. Addo purgationis ulterioris ergò,
conatus meos publicarum antiperistaci calamitatum in ecstasi
actos esse. Etenim ab omni devotionis erga te meæ signifi-
catione nollem intercipi. Hac uti apologiâ, non quod de vestrà
officii mei acceptione dubitem, sed ne qui alii rigidi nimis es-
sent censores, opus esse duxi. Liberi parentibus suis & nutri-*

ciis Lingua primitias, loquela rudimenta, balbutiem suam non ingrati conferunt. At Honor tuus mihi fautor, adjutor, & tanquam pater extitit, multis nominibus te meum prehendit. Ne mihi Comici illud, Nonne oportuit præscisse me ante? Nonne prius communicatum oportuit? Honor tuus obijciat, quòd in fidei dogmatis te nihil non rectè, præclarè que sentire cognoscam, suspicari non possum. Qui nimò si vester non innotuerit animus, error iste tanquam stipula decidens in ardentem fornacem, communium perturbationum devoraretur incendio. Obsepiri vias, omnia misceri, susque deque ferri, non latet Honorem tuum. O si non hinc errata graviora prætexerentur! me rubore suffundi, quàm terram sanguine macerari malletm. Quanquam per aliorum duntaxat latera passus sum hætenus, enecor tamen, ut subit insulam aquis invictam, cruoris oceano mergi, Non adeò corneis sum fibris, ut non miserias alienas sentiam; rem denique meam quantulamcunque agi inelligo, quando malum in vicino est. Tempestate distractionum plenà, quam præstiti nunc exercitationem Dominatui vestro, ne gradu in sacrâ theologiâ primo recipiendo deessem, suscepi. Neque nuperius eluxit tanta tranquillitas, ut quæ rudi manu primò descripsi, politiora, summam imponendo, facerem. Cum venià leges (Illustrissime Comes) quamvis solito minus inclinata foret in me tua lenitas, hoc opusculum nostrum, modo perpendat Claritudo vestra mentes humanas externis angustiis distrabi, contrahique, penè in nihilum redigi, non apud se manere, non esse sui compotes. Quod si non candori tantum, lenitatique, sed & iudicio tuo rectissimo satisfecerit, adversus omnem censuram murus erit abeneus.

Honori tuo devinctissimus,
ac devotissimus,

LAURENTIUS SARSON.

QVÆRITVR AN
I M A G I N E S
S I N T
RELIGIOSE COLENDÆ?

Pars negativa defenditur; rejici-
tur altera.

EC ipsa theſis eſt decalogo depromitur; * edi-
cto primo traditur, explicatur ſecundo. Re-
ligionis axiomata (proh dolet!) à Papicolis
non tam vocantur in dubium, quàm aperte
rejiciuntur. Viam dogmatûs ſuis ſtabiliendis
non inveniunt, ſed faciunt; quos nodos
ſolvere non valent, Petri gladio decidunt. Chriſti vir-
cula dirumpunt, & à ſe projiciunt jugum ipſius. Apud hos
audient hæretici Samaritani, quod Moſis ſcripta pro cano-
nicis receperint. Enimvero qui tantopere venditant anti-
quitatem, meminiffe debent ieniorum filium duntaxat ver-
bo tenus obedientiam Patri, Chriſto iudice, moroſum cen-
ſuræ atque immorigerum. In ipſo noſtræ orationis exordio
annotare liceat antagoniſtas noſtros, licet ubique perversos,
diſſiſionibus tamen importunis, utcumque iſtæ unitatis
ſtudia, non minimè nobis lites ingerere. Minatur his
bulæ papali, credo, non impotentior, numeri binarii, quod
auſus ſit primus ab unitate diſcedere, ſolemnis inter Pytha-
goreos execratio. Præter Scripturam normam aliam, doctrinâ
moribûſque ſuis non indignam, traditiones effingunt.
Cum partes noſtri expiandi ſcleris dederit uni Chriſto
Jehorah, ad ſanctorum merita confugiunt. Intercedendi

B

munus

* Jerobami duo vniu-
li. Jehova imagines
nuncupantur. חללים
Reg. 14. 9.
quin imagines Dei veni-
unt ſcæque per Seri-
mon ſacras iuxta at-
que prophetas Dei nuncu-
pantur, & Iſraelita-
rum Patriarchis Elo-
him acerbim ſeu Za-
zi n fuerint, dubitare
non poſſumus. Scrupu-
lum non miſcetur Arabi
interpreti, apud quem
legimus Exod. 20.

commate 3.

لا يكون اكن
معبدون لشي
خلافي non erit ti-
bi, qui mei vi. e ſervi-
atur, alter; duntaxat
Pſalmi 106. v. 10. &
Ep. ſt. ad Romanos 1.
v. 23. Neque enim

munus in Christum, Angelos, & sanctas animas corporibus exutas distrahunt. Citra Deum precibus suis apud Angelos atque Sanctos morantur. Reliquum cultum religionum moris est inter Deum & creaturas partiri. Neque verò mirabimur has technas, si quod olim vidisse videtur *Tertullianus*, jam post impletionem apud nos fidem reperiatur. *Babylon* (inquit Doctor ille Tractatu contra *Judeos*) apud *Johannem nostrum* *Romane urbis figura est*, proinde & *magne*, & regno *superbe*, & *Sanctorum debellatrix*. Terminos simplices in quibus sum versaturus, ambiguitatibus extricabo primum: deinde quid inter nos & papistas in quaestione ventilanda interlit, explicabo; postea sententiam nostram firmare aggrediar.

Cogitetis interim, vos oro, quotquot adestis, me non praefando victoriam mendicare in animum induxisse, sed propositionem discutiendam extra disputationis aleam profiteri, nisi quòd Pontificii, quibus audendi quidlibet potestas delegata est, pro solita pietate circo incluserint. Puderet in hac conspici provinciâ, nisi veritati per se clarissimæ Romana meretrix officias suas impuras imminxisset. Primum quid cultus sit; secundò quid religio; deinde quid cultus religiosus; ultimò qualem Papistæ cultum decernant imaginibus, dilucidabo. *Cultus amor est erga potentiores cum officio*, (definiens *Scaligero*, exercitatione 317. sectione tertîa.) Religio (de quâ disseruere multi multa, sed quam nemo, quantum mihi scire datur, rectè definivit) habitus est animi, quo instinctus (sive homo, sive Angelus,) quicquid est, potest, & possidet, alicui subicit. Talis affectio, quoniam veluti Sacramentum firmissimum facultates omnes unius alteri devincit, nomen suum, (inquit alicubi *Laëtantius*) à religando accepit. Itaque cultus religiosus, si *Scaligerum* strictè sequi liceret, describeretur amor erga potentiorum quempiam officiosus à religione profectus. Sed cultus religiosus, de quo nunc agitur, ita fines suos dilatat, ut officia cuncta quæ præstare tenemur ei, cui debetur religio nostra, ambitu suo complectatur. Cultum religiosum non officis quæ postulat religio, sed quæ religionis deferuntur objecto, defini. Visitare pupillos & viduas in tribulatione
eorum,

eorum, cultus est religiosus, & metonymicè religio; non tamen ut creaturis apponatur, sed quatenus offertur Deo. Determinantur apprimè virtutes theologicæ à civilibus, quòd hæ commoditatibus humanis tantum prospiciant, illæ procedentes ulterius, ut Deo morem gerant, benefaciunt hominibus. His à me dictis eruditissimus *Donnamus*, Academicæ Cantabrigiensi insignis decus, patrocinator. In suâ decalogi expositione, omnem nostram imperiorum divinorum obedientiam cultu Dei ait comprehendi. Attipulatur etiam mihi *Aben-eyra* in *Deuter. cap. 4. vers. 3.* apud quem ambulare post *Baal-Peor*, idem valet, quod (nghabhodh) servire *Psal-Peor*. Quin eandem phrasin interpretetur religiosè colere, nemo dubitat. Quæstionis nostræ terminis lic elucidatis, sententiam meam clarè exponam. Quæ Christus Ecclesiæ suæ commendavit gratiæ Symbola, nempe bina Sacramenta; relicta denique nobis sanctorum defunctorum corpora civiliter & honestè tractanda esse non inficias eo; quin addam, quasi mantissam, hæc incurvando nosmetipsos, aut procidendo, colere, quocunque procedunt ab affectu gesticulationes istæ, inane atq; ineptum esse, superstitioni denique viam sternere. Capitis denudationem, verticis aut pectoris inclinationem, genuflectionem, vel corporis totius prostrationem rebus inanimis terminare, (ne quid deterius dicam) solacissimus est in moribus. Imaginis artificiosæ cultum civilem ad Deum intendere, monstrum esset religionis. Quæ reverentia magnificatibus exhibetur, Dei vices in terris agentibus, ut rectâ religione animata ad Deum peringit, à Deo præcipitur. Quin porò si quâ in gente corporis gestus aliquis tantum in re divinâ usurpetur, jam eum (quia Deus est fortis zelotes) coram rege usurpare licitum non erit. Ob id Græci quibus prosterni nisi in sacris mos non erat, eo more venerari Persarum regem noluerunt, ut passim ex historiciis discimus. Et Christianus, apud Zosomenum, Persarum regem veneratus, destitit postea, ubi id alioversum interpretando trahi videt. Non puto linguæ subjectionis Deo peculiaris enarrandæ, collatum monopolium; sed corpus reliquum suas in illo munere partes, & emphasin habere: quod au-

Grotius in explanatione primi præcepti.

tem oporteat Deo privilegia sua, quæ, præter sacrilegium nequissimum, prophanantur, si communicentur alteri, illibata atque integra servare, tandem aliquando evincam. Quid Angelis, excellentissimis Deitatis imaginibus, à probationibus olim tributum fuerit, optimè prodit *Gerardus Johannes Vossius* de origine & progressu idololatriæ libro primo, capite nono. Nec propterea omnem Angelorum cultum damnarunt, (de Patribus Ecclesiæ Christianæ sermo fit.) Triplicem enim fatentur. Vnus est mentis, qui naturæ Angelicæ excellentiam agnoscimus. Alter est voluntatis, quo officia tam excellenti naturæ convenientiā præstare parati sumus. Tertius est corporis, quo, si sic usū veniat, demissionem extrinsecus testamur. Interim non est cultus ille religiosus; quia non agnoscimus Angelos, ut principium aut originis aut salutis nostræ. Quin neque est cultus subjectionis civilis; quomodo vneramur regem, ac magistratus; imo & parentes, ac præceptores. Sed est cultus reverentiæ moralis; quo qui nobis dignitate ac virtute præcellunt, etsi nullum in nos imperium habeant, sedulo honoramus. Nempe ut viros sanctos, imo & doctos, colimus, sic item Angelos; sed Angelos augustius. Interim eadem cultus specie, etsi gradu aliquantum dispari. Religiosum vero cultum penitus nesciere antiqui, nec Angelorum, nec martyrum. Nominatos fuisse quidem martyres suo loco & ordine à Sacerdote Christianum Deo sacrificium offerente, non tamen invocatos, à sancto *Augustino* (de civitate Dei, l. 22. c. 10.) didici. Colimus martyres (uti Pater idem contra Fauftum Manichæum, libro 20. c. 21.) Eo cultu dilectionis, & societatis, quo & in hac vitâ coluntur Sancti homines Dei, quorum cor ad talem pro evangelicâ veritate passionem paratum esse sentimus. Cum Ecclesiâ *Smyrnenſi* apud *Eusebium*, martyres nominibus multis diligimus, sed neminem nisi Deum religiose adoramus & colimus. Quod si ultra subjectionis civilis, & moralis reverentiæ columnas in cuiuslibet observantiâ creaturæ procedatur, in idololatriam protinus impingitur. Pseudo-Catholici inter cultum religiosum & civilem non assignant medium; deinde creaturas apertè nimis in cultum Dei prærogativum subrogant. In has suæ fiduciæ vexillum erigunt; summum tanquam præsidium atque levamen in malis

lis exposcunt; siue malis exempti, siue consecuti bona, gratias his summas agunt; adorationem Dei propriam his prostituunt; imaginibus tum naturalibus, tum fictitiis vires suas & vigorem, obsequiorum suorum florem dedicant. Sed huc usque pii sunt. Quæ Deus nobis remittit officia, nemini licet unquam nisi Jehovah soli debita, sacrificia nempe, (quanquam *Bellarminus* in præfatione de gloria & cultu Sancto: um, passim *Babylonica* meretrix os suum abstergat;) *thus*, hoc est, (uti faciat confirmant *lit. æ*) *thou* cruci primo, deinde reliquiis, imaginibusque postea libant. Sed ista solum deliria, quæ pietatis saltem facie se tumentur, refutare dignabimur; hoc, de quo nuperrimè facta est mentio, Anticyram ablegabimus. Quæ Pontificiis impietatum capita objeci, quandoquidem fatentes habeo reos, si qui adsum, omnes, quot & quantos in gurgites propagentur, satis haberent perspectum; consultationem duntaxat requirerent. Non quod Adversarii nostri facta sua, quæ turpissima sunt, inficiari poterunt, sed ut idololatrias hæc pro meritis suis indignemur singuli, quam præclarè sacrilegi sint, brevi referam. Ut in re salutis æternæ, pro beneficiis etiam temporalibus à Sanctis, Angelis, Imaginibusque pendeant, in his acquiescant, his preces & gratitudinem impertiant, exemplis aliquibus narrabo. *ἐξ ἑδρῆς ἐξ ἑδρῆς Βῆθλὸν*. Beatissimam virginem, *Mariam*, in Canticis, *Salve regina*, &, *Regina celi*; vitam, dulcedinem, spem suam, & reginam celi salutant. Tanquam in facis positum esset horum non celari pudendam idolomaniam, aut saltem philanthropia divina, quas rupes & syrtes evitare tutum est, indice velut anchorali prodere decrevisset; ut manus, ita linguam diligunt *Esavi*. Lunam Reginæ assimilabant *Ægyptii*, *Phœnices* (ut historiarum libro quinto testatur *Herodianus*) *ἑσπερίαν* appellabant, *Horatius* (Carm. secular.) siderum vocabat reginam. Adhuc tamen splendidiùs nequam videntur, quod ut Ethnici Lunam indigitari solitam Reginam celi, Venerem quoque appellabant, marique præficiebant: sic hi (quod agnovit *Erasmus*) ac si provinciam suam neglexerit Venus, aut præ senectute diutiùs sustinere non potuerit, sufficere matri non virgini

Gerardus Johanne
Vossius de id-
dolatria origi-
ne & progressu
l. 2 c. 19, 24.
27. 31.

virginem matrem. Sententias evocabo, quæ sponte suâ thesi nostræ contradicunt; quæ, non frictæ, non calefactæ, non irritatæ idololatriam ispirant, redolentque. *Confugimus autem primo* (inquit *Gabriel Biel* in expositione Canonis missæ, lectione octogesima) *ad beatissimam virginem, celorum Reginam: Cui Rex Regum, Pater celestis dimidium Regni sui dedit. Pater celestis, cum habeat justitiam & misericordiam tanquam potiora regni sui bona: justitiâ sibi retentiâ, misericordiam matri virginis concessit.* Narrat *Antonius* historiæ parte 3. titulo 23. capitulo 3. Christum ad Patris dextram sedentem, iratum surrexisse, ut interficeret omnes peccatores terræ, & à matre suâ, ut parceret tantisper quoad *Dominus* & *Franciscus* ad homines mitterentur, orante, placatum esse. A Papistis in naufragii discrimine versantibus sæpius cantari solebant, & *ὁ ἀπαυγαστὸς ἀστέρας* habebantur hi versus.

Salve Splendor firmamenti,

Tu Caliginosæ menti

Desuper irradia:

Placa mare, maris stellâ,

Ne involvat nos procellâ,

Et tempestas obvia.

*Sess. 2. 7. 9.
Sess. 10. Anno
Dom. 1515.*

In Synodo *Lateranensi* sub *Jul. 2.* & *Leon. 10.* qui cōditiones habuerunt, neglecto Deo, Angelicâ salutatione *Beatæ virginis* opem implorabant; & eorum unus *Archiepiscopus Patracensis* hanc adibat cantico, cujus pars sunt hæc Carminat

Sola tu virgo Dominaris astris,

Sola tu terræ, maris, atque celi

Lumen, inceptis faveas, rogamur,

Inclita nostris.

*Martyrológ.
Rom. Off. 7.*

Quæ bona temporalia nanciscuntur, eidem accepta referunt. Christianis olim bello navali *Turcas* superantibus, *Pius Quintus* annum victoriæ commemorationem *S. Mariæ* dedicavit. Neque modesta nimis est quotidiana ad Angelum custodem oratio:

*Ange, qui meus es custos pietate superna
Me tibi commissum, serua, defende, gubernâ.*

Ut

Ut olim Judæorum summus Sacerdos cum Phariseis & Scribis Deum crucifigebant, sic Ecclesiæ Romanæ Pontifex maximus cum suis Commysitis, Erebi nigrum satellitium, Dei attributa cruci affigunt; summum præfati honorem, rogant hanc, quibus nec homo recipere potiora, neque majora poterit conferre Deus. Teltor illam, quâ utuntur, invocationem:

*O Crux, ave spes unica,
Hoc passionis tempore,
Auge pio justitiam,
Reisque dona veniam.*

*Breuiar. Rom.
Sabb. inf. a hebdom.
quarum quadagesima.*

Quid, quod cereas etiam pupas, quas agnos Dei vocant, sanguini quo redempti sumus, pares faciunt, quando de earum unaquaque canunt, *Omne malignum peccatum frangit, ut Christi sanguis & angui?* hem bullatas nugas! his non difficulter adjicerem plures ejusdem farraginis, si ludicris seria posthabuerim †. Quisquiliis his, auctoritate, quam Ecclesia Romana accommodare valuit, firmissimâ sanctitis, concilii Tridentini decreta quædam, nec non quæ refert hac in causâ Bellarminus, annectam. Decernit omnipotens ista Synodus adversum voluntatem Divinam non solum tabulis lapideis super monte Sinai Moysi traditis, sed etiam digito Dei mentibus nostris insulptam, bonum atque utile esse suppliciter Sanctos, unâ cum Christo regnantes, invocare, & ob beneficia impetranda ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere. Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo viventium Sancta corpora à fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur. Imagines porro Christi, Deiparæ virginis, & aliorum Sanctorum in templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debium honorem, & venerationem imperiendam; quoniam bonos, qui eis exhibetur, refertur ad Prototypa, quæ illæ representant: ita ut per imagines, quæ oculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum ille similitudinem gerunt, veneremur. Deinceps in Ecclesiâ Romanâ divinitatem figurari confitetur. Bellarminus de cultu imaginum tres recitat sententias. *Sentiunt aliqui quod imago non sit ullo modo in se colenda,*

*Ceremen. Rom.
Ecclesiæ l. tit. 7.
cap. de consecratione agni Dei.
Sess. 25.*

† *Precown manuale Anglicanum Antuerpiæ impressum, a Christiana An. 1600. testimonia licet jam producta satis in honore divino creaturis attribuendo prodiga sint, in angelorum, & Sanctorum laudibus insolentius est, & sic in beata virginis encomiis lascevit, ut Diabolus ingenium videatur sugessisse.*

*Lib. de imaginibus Sanctorum.
cap. 20.*

colenda, sed solum coram Imagine colendum exemplar: alii, quod idem honor debeatur imagini, & exemplari, & proinde Christi imago sit adoranda cultu Latriæ, B. Mariæ cultu hyperdulie, Sanctorum aliorum cultu dulie. Tertia opinio versatur in medio, estque eorum, qui dicunt, ipsas imagines in se, & propriè honorari debere, sed honore minori, quàm ipsum exemplar, & proinde nullam imaginem honorandam esse cultu Latriæ. Bellarminus in hac cōtroverſiâ modo ait, modo negat, consentit recensitis omnibus sententiis, & à singulis dissentit; nemini constat, sed minurè sibi. Non parum mihi profuisse cognosco, si veriora scripsisset, aut saltem dissimulasset rectius: adeo difficulter, & non sine luctu me continere potui, quin posthabita brevitate omni ratione ingenium ejus plenè exponerem. Tandem patientiam vestram hujus impudentiæ vapulare nefas duxi. Neque mihi vacat sententias recensitas, & quas horribiles sophistæ, distinctionum figuli versatiles, superinduxerunt officias, singulatim pertringere. Quod Bellarminus discrimen inter idolum & imaginem fingit, scripturarum, septuaginta interpretum, versionis Latine vulgaræ, Synodi primæ Nicenæ, Hegesippi, Justinii, Terulliani, Cypriani, Athenagoræ, Theophili, Clementis Alexandrini, Eusebii, Athanasii, Epiphani, Philastrii, Synodi Franksfordiensis, & Caroli Magni suffragia, Scriptores item prophani, in ò ipsius etiam Bellarmini confessiones refellunt. Cum vix quiquam veterum, præter Origenem ab ipso Bellarmino hæreseos stigmatè innotum, & Theodoretum, aliter locutus est, tum etiam Patres isti, unico ex loco apud Septuaginta male intellecto, id discriminis inter idolum & imaginem animadvertisse videntur. Quid, quod Papistæ Deum Patrem in hominis, & Spiritum sanctum in columbæ formâ pingentes, admissâ horum distinctione, ab idolorum veneratione excusari non possunt. Quod rerum substantium imagines si colantur, idola sint; Papistæ quin etiam falsas imagines colant, si vacaret modo, vel apud bardilimos extra dubium ponerem. Per hæc quæ jam dicta sunt, apud vos, (b. e. nescitissimos auditores) subolet istam quam nunc tetigimus partis adversæ defensionem ad incitas esse redactam. Nec qui Cathedræ Romanæ devotissimi sunt, importuni

portuni me otii incusabunt, perpendant modo, quàm sint inhumaniter irreligiosi, dum bliteis & vœcordibus suis inaniis important rei subsistentis imaginem procul idololatriâ posse latrâ coli. Eugelicism fit Dei unius honorem alteri attribuire! quin congruenter & condignè in malam crucem abierint blasphemata Pseudo-Catholicorum deliria, nemo, cui vel gutta suppetit religionis, non rebitur. Ast in mari Romano manet post naufragium tabula. Si convincantur Idolis servire, cultus ille non idololatria, sed idolodulia, superstitiosè nimis, appellatur. Hoc etiam hydræ Jesuiticæ caput, (ne memorem, ni cultu summo superior dari possit, me Pseudo-Catholicos, perinde atque Deum creaturas adorare, quod ipsum innuebat etiam * proverbium à Calvino citatum, non cognoscitur Deus inter Sanctos, demonstrasse,) † multoties rescinditur; apprimè gladio oris Dei, divinis oraculis: deinceps ab interpretibus septuaginta, apud quos *καρπείας & δαίτας* idem ingenium est, usus indifferens: ab *Hesichio*, *Suida*, nec non ab aliis, cùm humanis, tum Ecclesiasticis scriptoribus improbatur. Novi quas obganniant ultra distinctiones, scilicet adorari posse imagines per se, vel per accidens; absolute, vel respectivè; propter se, vel propter aliud; propriè, vel impropriè; intentione finali, vel instrumentali; nolo tamen his immorari. His omnibus extricabor impedimentis, si nihil præter Deum religiosè coli debere firmatum dederò.

Adeo sapuit *Mahumetus*, ut non diu manere potuisset quas effinxit, imposturas, existimare videretur, si quid religionis imaginibus destinaverit. Quomodo Judæi sub pœnis edocti de religiosi cultus objecto sentiant, quemadmodum nostra causa requirit, sed breviter explicabo. Tannaim in Massecheth Sanhedrin, Perek 4. mishnâ quinta, pontificiorum Divos & Divas thronis suis deturbant. Cautum est ibi, ne quis se præstantiore patre genitum gloriaretur. שלח

וה מפיקורוסים אומרים הרבה רשויות בשמים
quia sic Epicureis, id est, hæreticis, plurimum potestatum in celis asserendum præcidetur ansa. Connexionis vtut obscuræ talis est ratio, ne quis Deorum pluralitatem sinistrè inferat, quisque naturæ suæ bona Deo soli debet accepta re-

C

ferre.

* Calvin. *Antidot. advers. artic. facult. theol. Sorbon. art. 15. idem observ. & mones Ludovic. Vives in Aug. de civit. Dei, l. 8 c. 27. Multi Christiani in re bona plerumq; peccant, quod divos divasq; non aliter venerunt quam Deum. Nec video in multis quod sit discrimen inter eorum opiniones de Sanctis, & id quod Gentiles putabant de suis Diis.*

† 1. Ubi latría, & dulia ad eundem referuntur, ibi nullæst differentia vel species vel graduum, in servitute significata. 2. Latría aliquando refertur ad homines. Deut. 28. 48. Lev. 23. 7. Cydulia ad Deum. Ad. 20. 19. Rom. 1. 2 11. 1 Thef. 1. 9. 3 dulia ex vi vocis magis proprie atq; adeo majorem notat servitutem. Vt in vestissimus Ames ad vers. Bellarm. Si cui hæc non satisfaciant, 1 Thef. 1. 9. & Heb 9. 14. conf.

ferre. Hinc illud à Christo mandatum, *Mathei 23. vers. 9.* explicare mihi videor; *ὅτι πατὴρ μὴ καλεῖσθε ὑμᾶς ἐν τῷ ὄντι* Εἰς γὰρ ἱσθ' ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς ἡγενοῖς. Quod ha-
 raschuth interpretetur divina potentia, seu Deus, è *R. Salomone* in Exodi caput vicesimum, versum secundum,
 eruo. אל תאמרו שחי רשיות הם אנכי אשר הוצאתיך ממצרים ועל הים וכו' *ne dicatis, quod due potentie sunt, ego sum qui eduxi te ex Ægypto, & per mare rubrum.* Per hunc
 etiam authorem, qui mala temporalia superantes, summam
 victoriæ creaturis attribuunt, Sanctis defunctis aut Angelis
 insignia Dei propria, * *coronas* civicas imponunt, Deitatem
 lacerant, caput legis infringunt. *Maimonides*, unus instar
 omnium, & reliquis, (nī fallatur) stipatus, ad sententi-
 am nostram semet expresse opponit imaginibus. More Ne-
 vochim parte primā, capite 36. hoc modo scribit: *Idolola-
 tras quod attinet, nesci, neminem illorum hac opinione Idolom
 colere, quasi nullum præter illud existimaret esse Deum: nemo
 etiam hominum unquam exiit, vel existet, qui sibi imagine-
 tur, figuram illam, quam ex metallis, lignis, vel lapidibus con-
 fecit, creasse celum & terram, illaque gubernare.* אבל אמנם
 יעבדה על צד שהיא דמיון לתב. שהוא אמצעי בנים
 וכן האלוה יתברך *Verum colunt illam, quatenus eam habent
 pro similitudine rei intermediæ inter ipsos & Deum Opt. Max.*
 (Binōs Scripturæ sacræ textus, (*Jer. 10. 7. Ma'. 1. 11.*)
 verbis sequentibus hanc in mentem eleganter explicat) Si-
 ent hoc clarè nobis exponitur à *Jeremia*, cum ait; *Quis non ti-
 mebit te Rex gentium? &c.* Item, & in omni loco incensum
 offertur לטמי h. e. *Nomini meo, vel propter me.* Indicat enim
 (vox sc. לטמי *Nomini meo*) causam primam (propter quam
 sc. offeratur incensum) ex opinione ipsorum (idololatrarum.) Ne-
 que his (inquit) ullus sapientium legis nostræ contradicit. Ad-
 dit istos negantes הטפרי creatoris unius existentiam
 credere, impingere vero negationem in præceptum שהוא לכבוד
 יתעלה לבר *quod ipse creator exaltabitur solus (cultus scilicet
 (ut pergit) & celebratione, sicut dicitur, & colerū Dominum,
 &c. Calvinus tanquā fato quodam, (Institut. lib. 2. c. 8.
 Sect. 16.)* ipsissimum hunc sensum expressit. Finis (inquit)

primi

* Plin. natur.
 hist. lib. 16.
 cap. 4.

primi præcepti est, quod Dominus in populo suo solus vult
 eminere, & jure suo potiri in solidum. *Maimonides* paulo
 post eodem capite clarius aperit quos perstrinxerit hære-
 ticos: scilicet עובדי זרה על שיהיה אמצעי
 חשבונות *qui idola colunt, quasi mediatores (vel*
res intermediæ) inter Deum & ipsos, beneficiendi vel malefaciendi
virtutem habentes. Non aliter sentisse ante Christum na-
 tum Doctores Hebræos indicio est R. *Jonathan Ben Uzziel*
 ad *Regum* 1. cap. 18. vers. 21. paraphrasis ejus eo loci hæc est.
 וקריב אליה לות כל עמם ואמר עד אימתי אהון פליגן
 להרחק פלגון הלא יי אלהים פלחו קדמוהי בלחודוהי
 ולמה אהון טען בחר בעליה בלית ביה צורך *Et acces-*
sit Eliah ad omnem populum, & dixit, Usquequo divisi estis in
duas partes? nonne Dominus est Deus? servite igitur ei soli:
& quare erratis post Baalabaia in quo non est utilitas? Aben
Ezra quinetiam *Maimonide* prior in antiquis idololatriis
 cultum, qualis nunc obtinuit apud Papistas, alienum (*id*
est) idololatricum agnovit. יש רבים שהם מאמנים בשם
 והם מונחים ומקטרים לעבודה זרה כמו
 המקטרים למלאכת השמים שדם חושבין כי
 יושיבו להם כאשר אמרו מאז חדלנו לקטר למלאכת
 השמים חסרנו כל וכתוב אחי-היו יראים ואת-
 אלהיהם היו עובדים וככה נעמן בהשהחוחי בית
 רימון וחנה אלה מדיים בשם רק משתפים עמו אחר
Multi sunt qui existentiam Dei veri credunt, simul tamen sa-
crificant atque adolent idolis, quemadmodum suffientes Regi-
næ celi, eo quod existimarent id iis in bonum verti: quod in-
nuebant dicentes, Ex quo cessavimus suffire reginæ caloribus, ca-
ruimus omnibus. Et scriptum est (nempe Regum 2. capite. 17.
versu 33.) & cum Dominum colerent, Diis quoque suis servi-
ebant. Eodem referendum est illud *Naamanis*, (*Regum* 1. 5.
 v. 18.) in incurvatione meâ domo Rimmon. *Consistebantur bi*
Jeboam; duntaxat cum illo idola exaltabant. An *Maimo-*
nides ad hos authores respexerit, non sum divinando; sed
 hos fidem ejus liberare, plures etiam sententiam eandem
 inire scio, deinde neminem *Maimonide* vetustioreni Rabbi-
 num novi contradicentem. Citra *Maimonidem Kimchius*
 ad *Jeremiæ* caput 10. comma. 7. sic eloquitur: בכל חכמי
 הגוים

הגוים ובכל מלכותם אומרים מאין כמור ואינם עובדים
הכוכבים אלא להיותם אמצעיים בינך ובינם ואמר חכמי
הגוים כי הם יודעים כי הפסל אינו כלום ואם יעבדו
הכוכבים לא יעבדו אלא מפני שחם משרתה'ך לחיותם
אמצעיים החמק חושבים כי הפסילים מטיבנים ומרעים
מפני שהורגלו בעבודתם

*Quotquot sapiunt inter gentes,
& singula regna confitentur non esse parem Jeshovæ; neque
serviunt stellis, nisi prout sunt mediatores inter Deum & ipsos.
Meminit Sapientum inter gentes, quod bi scirent idolum esse
nihil, & si quandoque colant stellas, non tamen colunt illas,
nisi quatenus ut res intermedia Jeshovæ famulantur. At genti-
lium vulgus existimat idola benefaciendi, malefaciendique vim
habere, quod assuesciti sint eorum cultui. Non ablutunt à
suffragio nunc citato quæ commentatur idem in Malachie*

capit. I. vers. II. **הישת כל מבואו עד שמש ועד מזורח**
הוא ממזרח למערב ואיננו כן מצפון לדרום כי איננו
מיושב כולו : גדול שמי בגוים כי אף על פי שעובדים
לצבא השמים מדיים בי שאני הככה הראשונה
אלא שעובדים אותם לפי דעתם שיהיו אמצעיים
ביני ובינם ואמרו רז"ל וקרו ליה אלותא דאלוהין

*Magnum predicatur ab ortu solis ad occasum usque nomen
Jeshovæ, non quasi minus agnosceretur orbis universi cre-
ator inter-septentrionem & meridiem, sed quod totus ha-
bitaretur ille mundi tractus, hic non item. Magnum est no-
men meum inter Gentes. Etenim licet Ethnici colant exerci-
tum celorum, tamen agnoscunt illum causam primam, nec ado-
rant celestia corpora, nisi ut mediatores inter Deum & ipsos,
Jeshovam, sicut testantur Rabbini nostri beate memorie,
nuncupant Deum Deorum. Nec tileri debent, quæ scripsit*

גדול שמי בנחם אמרו רבו :
דקרו ליה אלהא דאלהיא אפי' מי שיש לו ע"ז ידע
שהו אלוה שהוא על כולם ובכל מקום מתנבאים
לשמי אף האומות ורבותינו פי' אלו חלמידי חכמים
העוסקים בהלכות עבודת בכל מקום וכן כל תפלת
ישראל שמתפללין בכל מקום הרי הן לי כמנחה
טוהרה *Moses bar Nachman Papistarum non latentior est*
והנכו נח *hostis. In Paraschâ cui titulus וחרו*, inquit;
לפי הפשט שהוא מלשון וחרו והיה ה' לי לאלדיו לפניהם
לכם

לכם לאלהים יאמר שלא יהיה לנו בלתי השם
אלהים מכל מלאכי מעלה ומכל צבא השמים
הנקראים אלהים כענין שנאמר וזבח לאלהים
יחרם בלתי לה לבדו והיא מניעה שלא יאמין באחד
מחם ולא יקבלוהו עליו באלוד ולא יאמר לו אלי
אחה *Pro eo quod simpliciter dicendum esset, Jehovah vobis*
erit Deus, præcipitur non esse nobis Deos alios præter Jehovah,
scilicet neque ex Angelis, aut exercitu cali. Nemo cuiquam nisi
Jehovæ soli sacrificabit; nullo alio confidet; nihil aliud pro
Deo recipiet, neque dicet alicui alteri, Deus meus tu. Paulo

והנה הוהיר בדבור השני תחלה שלא
נקבל לנו אדון מכל האלהים וולתי ה' ואחר
כך אמר שלא נעשה פסל וכל המונה לחשחחות
להם ולא לעבד' בשום עבודה בעולם

Et ecce monuit initio sermonis (seu verbi) secundi, ne ex omnibus qui Deum
appellatur, Dominum acciperemus præter Jehovah; & postea
mandavit ne faceremus nobis sculptile, vel ullam similitudinem
ad incurvandam nos ei, aut colendum ullo cultu in mundo.
Quo simplicior est latina phrasis, eo syncerior est sensus ori-
ginalis translatio. Nihil in sententiam novissimè citatam
commentari indigeo, nisi quod apud hunc authorem, qui
vulgo censetur decalogi prologus sit in sermonum decade
primus, & secundus præcepta bina complectatur. Sensus
mentis suæ nuperrime laudata mox in breviorẽ gyrum

והנה התורה אסרה בדבור הזה השני
כל עבודה בלתי לה לבדו ולכך הוהיר בתחלה לא
אחר שזוהיר לא יהיה לך אלהים אחרים
אחר שזוהיר לא יהיה לך במחשבה הוהיר על המעשה
אסרה התורה לעשות שום פסל והמונה אפילו אמצעי
Cavit Lex ne faciamus sculptile, vel imaginem, ne quidem in
medium (scilicet quo Jehovah colatur.) Ut ex eadem fide-

liâ binos dealbem parietes, authoris hujus alteram periodum, quam è *Mose Ben Nachm* in depromi reperio, huic jam citatæ subnectam. תעבדם להם ולא תשתחוה בשרם עבודה כלל ואפי' ההא דעתו שלא להוציא עצמי מרשותו של הקנה והקן כל העבודות כלן לשם 'הבדך

Non adorabis ea: neque coles ullo cultu omnino. Includit etiam hoc præceptum nemini licitum esse Dei benedicti Domino cololum subducere; & cultum penes nos omnem (religiosum putate) huic ipsi dirigi oportere. Ralbag in 1 Reg. 22. 44. sacrificantes & sufficientes in excelsis officia sua in nomen Jehovah intendisse scribit, deliquisse tamen quod morem ab eo præscriptum non custodiverint. Abarbinel, postquam creaturas omnes tribus generibus distribuisset, de cunctis, scilicet spiritualibus, caelestibus & sublunaribus dictum intelligit, Non adorabis ea: neque coles. ועל הרוחניים ועל השממיים ועל השפלים אמר בכלל לא תשתחוה להם ולא תעבדם

Ut nullis, (nisi servitutem pessimam servire nobis libeat, cultus extranei necessitudinibus circumveniamur, idem ostendit. Quemadmodum de spiritibus separatis, (h. e. Angelis) qui, si quæ aliæ creaturæ, religione sunt adveniendi, sententiam suam tradat, referam tantum. ואפשר לפרש עור ברבור הזה שאחרי שהקדים אנוכי יי אלדיך אמר לא יהיה לך כאומר אם אני סכת הסכות ועילה ראשונה לשכלים הנברלים כלם מה לך עור עם תאר השכלים

Et emerget secundo sermoni congruens interpretatio, si consideremus quod postquam proclamasset se Dominum Deum nostrum, interdixit nobis Deos alios, tanquam dixerit, Ego sum causa causarum, causa prima intelligentiis separatis omnibus, (subintelligit creatis) nihil vobis reliquum est cum aliis à me intelligentiis; non potest ad illas impellere necessitas. Alscheb in commentario suo in Psalmos, (quem titulo satis augusto vocavit רוממות אל Exaltationes Dei) in Psalmum 106. comma. 19. ישראלית ait in Horeb vitulum fecisse, quod ibi Schechinam vidissent, & ibi Deus Mosem collocutus esset facie ad faciem.

Et

tia, ut à pontificiis non superentur. Cum in multis Hebræi, plerique omnes rectè sentiant, ac sapientiores linguæ suæ peritiâ Christianos instruxerint, sensibus quarundam scripturarum absconditis, quos alioquin absque revelatione divinâ non intellexerimus, lumen suggererint; Non pauci denique vix extra articulos de Deo, nostrâ carne induto, pro delictis nostris mortem passo, & à mortuis reverso, Christianæ religionis fundamento excidant, tum etiam in hoc de cultu religioso dogmate minimè errare censendi sunt, quod in Testamento ipsi Orthodoxo, tam planè tradatur, ut Deo Optimo Maximo Deuterofin ferè nullam desiderare videretur, pro nascentibus insuper necessitatibus explicatum fuerit à prophetis, quorum dictata peste, fame, captivitate, gladio, certe stylo ferreo, sic illorum mentibus & medullis intimis incisa & insculpta sunt, ut si quid ad animi sensa posteritati communicanda phantasia valeat, eorum liberis, quanquam lingua munus suum neglexerit, (quod rerì nequimus) non possent non propagari. Sin hallucinati fuerint authores hi, Ecclesia Christiana per ætates aliquot eodem fuit errore implicata. Ordiam ab Ecclesia Smyrnenfi, quæ se, tanquam Martyres adoraret, à Judæis & Gentilibus falso insinuatam declarat in Epistolâ quâdam apud Eusebium, historiarum lib. 4. c. 15. his verbis: οὕτε ἔχεις ὅν ποτε καταλαπτεῖν διανοσόμεθα, ἔτι ἔτι τὸ παντὸς κόσμου ὅτι σωζομένων σωτηρίας παθόντα, οὕτε ἐπερὶ πᾶσι σέβειν. Τούτων μὲν γὰρ οὐδὲν ὄντα τῷ θεοῦ, σωστικῶν μὲν. Τούτοις δὲ μαρτυροῦντες, ὡς μαθητὰς τοῦ κυρίου καὶ μιμητὰς, ἀγαπῶμεν ἀξίως, ἐνεκα εὐνοίας αὐτοπρεβλήτου τῷ εἰς τὸ βασιλεία καὶ διδασκαλον, ὡν ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς συκοινοῦντες τε καὶ μαθητὰς γινώσκοντες. Justinus Martyr ordinem ducet in Patrum serie, cujus hæc est in Apologiâ secundâ de Christianis confessio, θέον μὲν μόνον σωστικῶν μὲν. Huic accinit illud Athenagore in legatione pro Christianis, ἐπὶ δὲ ὁ λόγος ἡμῶν εἶνα θεὸν ἄγαν, ἔτι πῶς τὸ πάντος πεινῶν, &c. Theophilus ad Autolychem libro primo, quæ cultui destinantur imagines omnigenas thronis suis dejicit; Deum σαρκίνοις ὀφθαλμοῖς exhiberi posse negat; regibus honorem, duntaxat

adorationem concedit. Nullam cultus
 religiosi cuiquam objecto impendendi rationem super-
 esse judicat, ubi contiterit semel non esse Deum mundi
 conditorem. Secundæ quinetiam, prout hi jam recensiti,
 centuriæ, vir divus *Irenæus* non aliter sentiebat. Gnosticos,
 eò quod imagines Christi depictas adoraverint, hærese-
 os insinuat. Post hos tertiæ Centuriæ *Tertullianus*
 multiplex nostræ partis assertor est. In Apologetico,
 Christianos Deum solum coluisse locuples est testis. Quod
 colimus Deus unus est, qui totam molem istam cum omni
 instrumento elementorum, corporum, spirituum, verbo quo jus-
 sit, ratione quâ disposuit, virtute quâ potuit, de nibilo ex-
 pressit in ornamentum majestatis suæ, unde & Græci nomen
 mundo κόσμος accomodaverunt. Mox in eodem tractatu
 superstitionem Ethnicam, eandem cui thesin nostram op-
 posuimus, uberrimè damnat. Querite ergo, si vera est
 ista divinitas Christi. Si ea est quâ cognita ad bonum quis
 reformatur, sequitur ut falsa renuncietur quævis alia contra-
 ria comperta: in primis illa quæ delinascens sub nominibus
 & imaginibus mortuorum quibusdam signis & miraculis, &
 oraculis fidem divinitatis operatur. Ratiocinium hoc Divi
 Pauli effatum illud, quod primæ ad Corinthios capite
 8. versibus 5. & 6. continetur, in Papistas dirigit: Nam
 etsi sint qui dicantur Dii, sive in celo, sive in terrâ, siqui-
 dem sunt Dii multi, & Domini multi: nobis tamen unus est
 Deus pater, ex quo omnia, & nos in illo: & unus Dominus
 Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Author
 idem ille paulo post sic gentium describit superstitiones,
 ut Pontificii non potuerint non pro suis agnoscere. Nam
 ut constaret illos Deos esse (De nationum Diis loquitur)
 nome conceditis de estimatione communi aliquem esse subli-
 miorem & potentiorum velut principem mundi, perfectæ poten-
 tiæ & majestatis? nam & sic plerique disponunt divinita-
 tem, ut imperium summæ dominationis esse penes unum, offi-
 cia ejus penes multos velint, ut Plato Jovem magnum in
 celo comitatum exercitu describit deorum pariter ac Demo-
 num. Hem vobis pontificii, cui non invidemus religio-
 nis vestræ antiquitatem! Locum adhuc unum ex eodem

tractatu adjiciam, qui sic se habet, Denique cum ab imbris æstiva byberna suspendunt, & annus in curâ est, vos quidem balneis, & caupnis, & lupanaribus operantibus aquilicia Jovi immolatis, nudipedalia populo denuntiatis, celum apud Capitolium queritis, nubila de laquearibus expectatis, averſi ab ipſo & Deo, & celo: Nos vero jejuniis aridi, & omni continentia expressi, ab omni vitæ fruge dilati, in sacco & cinere volutantes, invidia celum tundimus, & cum misericordiam extorserimus Jupiter honoratur. Vos igitur impertuni rebus humanis, vos rei publicorum incommodorum illices semper, apud quos Deus spernitur, statuæ adorantur. Dicit mihi, si Ecclesiæ pseudo-Catholicæ vanitas expressus describi queat, & nobis apertius ante oculos poni. Apud divorum monumenta celum quærunt; cadaverosæ illorum preces, quod narratur de spiritu illo immundo, qui Christo occurrit in regione Gerasenorum, in sepulchris errant; & si devotio rectior influxus dei benignos in orbem sublunarem derivaverit, è divi aliqua vel aliquis, aut plures simul honorantur. Discant hi tandem aliquando sperni Deum, quoties honor ejus apud imagines remoratur. Idem in libro suo de Idololatriâ nostræ non minus arridet sententiæ. Deos (inquit) Nationum nominari lex prohibet, non utique nomina eorum pronunciemus, quæ nobis ut dicamus conversatio extorquet. Et paulò post, Hoc præcepit ne Deos vocemus istos. Nam & in prima parte legis, non sumes, inquit, nomen Domini Dei tui in vano, id est, idolo. Cecidit igitur in idololatriam, qui idolum nomine Dei honoraverit. In præscriptione hæreticorum sibi conformis est. Simonianæ (ait) magiæ disciplina angelis serviens, utique & ipsa inter idololatrias deputabatur, & à Petro Apostolo in ipso Simone damnabatur. Clemens Alexandrinus etiam Papistas ante papismum in progenitoribus suis, idololatri Ethnicos redarguit. Stromate 6. Græcos & Christianos Deum communem adorasse scribit, illos tamen non acceptos Deo fuisse, quod à χρίστην παράδοσιν à filio datam traditionem didicerint. Quâ in parte infra divina præscripta subsiderent, idem paulò post ostendit. Οὐ δύναται πρεσβ.

ἀνθρώποι, καὶ μὴ ἐπισημαίνοντες τὸ θεοὶ ὡς ἡμεῖς κατὰ τὸ γινώσκον τὸ πλεῖστον,
 ὡς ἐδούλωσαν αὐτοὺς ἐξουσίας τις χρηστῶν, μαρτυροῦντες ἑαυτοὺς καὶ λίθους,
 χαλκὸν καὶ σίδηρον, χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τὸ ἔλεος αὐτῶν καὶ χρηστότης,
 τὰ δῶλα τὸ ὑπερέξωος ἀναστάντες, σέβονται. **Quin & paulo**
 ante noster uberius est: κατὰ τὰς ἐδούσεις ἐν πολλοῖς ὅς
 ἔειπον καὶ ἔαδον πάσας τὰς θήρας ὅς κατεργαζόμενον ἐνεδύσαντο, &c.
 “ In multis templis tanquam Deorum statuas omnes fere
 “ mortuorum oculos poluere, dæmones quidem vocantes
 “ eorum animas, eas autem coli ab hominibus docentes,
 “ ut quæ divinâ providentiâ propter vitæ puritatem po-
 “ testatem acceperint, ut ad hominum ministerium locum
 “ qui est circa terram obirent. Angelos & Archangelos,
 in eodem libro, cultu omni religioso expressissimè arcet. In
Minutii Felicis Octavio, *Cecilius* objicit Christianos nul-
 la nota simulachra habere: *Octavius*, quod tanquam cri-
 men intentabatur, ut rectæ rationi, veræque religioni
 consonum defendit. Ut inter Christianos illius sæculi
 nullus crucis adorationi locus esset, una authoris ejus-
 dem sententia declarabit. “ Cruces (*inquii*) nec colimus,
 “ nec optamus: vos plane qui ligneos deos consæcratis,
 “ cruces ligneas, ut deorum vestrorum partes forsitan a-
 “ doratis: nam & signa ipsa, & cantabra, & vexilla ca-
 “ storum, quid aliud quam inauratæ cruces sunt, & or-
 “ nata? trophæa vestra victricia non tantum simplicis
 “ crucis faciem, verum & affixi hominis imitantur. Sig-
 “ num sanè crucis naturaliter visimus in navi, cum velis
 “ tumentibus vehitur, cum expansis palmulis labitur:
 “ & cum erigitur jugum, crucis signum est: & cum homo
 “ porrectis manibus Deum pura mente veneratur: ita
 “ ligno crucis aut ratio naturalis innititur, aut vestra re-
 “ ligio formatur. *Origenes* octavo libro contra *Celsum*
 non obscurè significat, quæ præstamus officia religionis,
 ad Deum summum non ascendere, nisi per Christum so-
 lum ἀγάπης καὶ ἀδικαιέτους καὶ ἀμειψούς colatur. * “ Simu-
 “ lachra autem (*prout idem ibidem*) Deo dicanda sunt
 “ non fabrorum operâ, sed à verbo Dei dedolata for-
 “ mataque in nobis, videlicet virtutes ad imitationem

* Ἀγάλματα δὲ
 καὶ πρέποντα θε-
 ῶ ἀγαθήματα,
 οὐχ' ἰσὺ βα-
 νύσαν τεχνί-
 τῶν, κατεσκευ-
 ασμένα: ἀλλ'
 ἰσὺ λόγου θεοῦ
 τεσσάρων ἐν ἡ-
 μῖν, αἱ ἀρεταὶ
 μιμημάτων γ-
 χάρισται τῷ περ
 τοῦ κεν πάσης
 κτίσεως, ἐν ᾧ
 ἐστὶ δακτύλιος
 καὶ σωφροσύνης
 καὶ ἀνδρείας καὶ
 σωφίας καὶ εὐσε-
 βείας, καὶ τῶν
 λοιπῶν ἀρετῶν
 παρὰ τὰ ἱμάτια

"primogeniti totius creaturæ, in quo sunt iustitiæ, tem-
 "perantiæ, fortitudinis, sapientiæ, pietatis, cæterarum vir-
 "tutum exempla. Quid conceperit hæc in causâ Sanctus
 Cyprianus, ex unâ periodo capitis decimi de exhortatione
 Martyriiprehendimus. Sic ibi commentatur in quod-
 dam prophetæ Danielis responsum: Et Daniel Deo de-
 votus, & Spiritu sancto plenus exclamavit, & dicit: Nihil colo
 ego nisi Dominum Deum meum, qui condidit celum & terram.
 Sed & qui Patris, Filii, & Spiritus Sancti cudent imagi-
 nes, audiant Arnobium libro tertio contra Gentes. "Nunc
 "verò, cum aliud creditis, & aliud fingitis, & in eos
 "estis contumeliosi, quibus id attribuitis quod eos con-
 "fitemini non esse: & irreligiosi esse monitramini, cum
 "id adoratis quod fingitis, non quod in re esse ipsaque
 "in veritate esse censetis. Si aselluli, canes, porci, hu-
 "manum aliquid scirent, fingendique haberent artes:
 "iidenique nos vellent cultu aliquo prosequi, & statu-
 "arum consecrationibus honorare, quantas nobis ira-
 "rum flammæ, indignationum quos turbines concita-
 "rent, si suorum corporum formas nostra vellent por-
 "tare atque obtinere simulachra? Quantas inquam ira-
 "rum flammæ suffunderent, excitarent, si urbis con-
 "ditor Romulus asinina staret in facie, si sanctus Pom-
 "pilius in canina, si porcina sub specie nomen esset Ca-
 "tonis, aut Marci Ciceronis inscriptum? Ita ergo stoli-
 "ditatem vestram non rideri (si rident) vestris ab nu-
 "minibus remini? Lactantius etiam (libro de Origine
 erroris, capite 17.) nos docet sic à Deo regi mundum,
 "ut à rectore provinciam, cujus apparitores nemo socios
 "esse in regendâ provinciâ dixerit, quamvis illorum mi-
 "nisterio res geratur. Et hi tamen possunt aliquid præ-
 "ter iussu rectoris, per ipsius ignorantiam quæ est con-
 "ditionis humanæ: ille autem præses mundi, & rector
 "universi, qui scit omnia, cujus divinis oculis nihil sep-
 "tum est, solus habet rerum omnium cum filio suo po-
 "testatem: nec est in angelis quicquam nisi parendi ne-
 "cessitas. Itaque nullum sibi honorem tribui volunt,
 "quorum honor in Deo est. Nostreis etiam partibus ac-
 cedit

cedit Sanctus *Athanasius*, ingens, & invictum olim Ecclesiæ veræ propugnaculum. Apud hunc (in Epistolâ ad Solitariam vitam agentes) imagines ab *Arianis* in Ecclesias illatæ censentur *σεοῖσιν* ἢ *παρεκκλῆσι τῶ Ἀρχαίου*. Idem nostræ sententiæ non minus illustre testimonium præstat in oratione primâ contra *Arianos*, ubi condemnat illos Idololatriæ, quod cum Dei verbum creaturam asseverarent, Divino tamen cultu venerarentur. Verba ejus hæc sunt : *Τί δὲ ἢ τῆς Ἀρειανῶς αἱ γραφαί, ἢ τὴ ταύτης ἔτι σεβίρεσιν, ἀνθρώποι κτίσμα λέγοντες ἵνα ἢ θεὸς λόγον, ἢ ὡς αὐτοὶ Εὐλαῖς, λατρεύοντες τῇ κτίσει παρὰ τὴ κτίοντα θεόν* ; Sed & insuper in Epistolâ nuper laudatâ *Constantium* prælusisse censet Antichristo, quod ex hæreseos *Arianæ* ingenio cultum Dei proprium creaturæ detulerit. In oratione suâ quartâ adversus *Arium*, *Jacobum*, de precatione quam adhibuit in benedicendis nepotibus suis *Ephraim* & *Manasse*, Geneseos 48. (*Angelus, qui liberavit me ex omnibus malis, benedicat pueros istos*) nescit purgare, nisi increatum indigitari angelum, verbum Dei, interpretetur. Paulo antè filium æternum, unicam, in quâ Deum patrem absque scelere adorare est, profitetur imaginem. Explicatius & uberius adhuc *Gregorius Nissenus* adversus *Arianos* (in oratione fratris sui *Basilii* laudibus dicatâ) hac ipsâ de causâ jam dicta invehitur. Huc accedit & *Dionysius* Episcopus *Alexandrinus*, apud quem in Epistolâ quadam ad *Dionysium* Pontificem Romanum; Nefas est τὰ τῷ πατρὶ ἰδία μεταφέρειν ἐπὶ τὸ ἀνομοίωσιν αὐτῷ, ἢ ἐν ἀνομοιογενεῖ ἢ ἀλλοτεσίῳ χαρακτικῇ τῷ τῷ πατρὶ θεώπῃτα. “Cavendum (*inquit*) ne quæ patris propria sunt “transferentes ad illud, quod ei substantiâ dissimile est, “in dissimili genere, & alterius substantiæ delineantes “effigiantesque patris deitatem, peregrinam aliquam inducamus substantiam, quam tamen velimus capacem “esse proprietatum primæ substantiæ, & confundamur “ab ipso numine ita loquente: *Gloriam meam alteri “non dabo*. Huic Authori non mediocriter affinis est sanctus *Hilarius* (de Trinitate libro 5.) *Non potest* (*inquit*)

quit) *Deus nisi per Deum intelligi : sicut nec honorem à nobis Deus, nisi per Deum accipit.* Eusebius (Hilario aliquantulum antiquior) demonstrationis Evangelicæ libro primo, capite 5. "Fideles, ait, sæculorum omnium, omnis memoriæ, ab eâ quæ simulachris addicta erat, superstitione avertentes seipsos, (ἡμεῖς μὲν οὐκ ἐπὶ τῶν εἰδωλῶν ἀτάσσεσθαι) mentis oculos supra omnem, quæcunque oculis cerni possit, naturam sustulisse : neque aut Solem, aut Lunam, aut aliam quampiam universi partem, pro Deo unquam coluisse : sed ad unum supremum, ipsum utique altissimum cœli & terræ opificem, seipsos attollere non dubitasse. Ad nostras etiam partes venit Sanctus Epiphanius, adversus Collyridianos, hæresi 79. "Nam Diabolus (ait) sub justitiæ specie perpetuò hominum mentibus obrepens, ac mortalem naturam divinis honoribus consecrans, humanas effigies artificiorum varietate perpolitæ, hominum oculis objecit. Divus Ambrosius de spiritu Sancto, libro 3. c. 12. *Neque adorandum quicquam (inquit) præter Deum legimus, quia scriptum est : Dominum Deum tuum adorabis, & ipsi soli servies.* Psalmi 99. versu 5. terram quæ dicitur scabellum pedum Dei, carnem esse Christi argutè conjicit. Cum terram propriè sumptam, istam scilicet quam terminus, eò quòd creatura Dei sit, adorandam neget ; terram illam, quam Dominus noster in carnis assumptione suscepit, coli posse ; non nisi per idiomatum communicationem habet asserere. Concludit etiam procul hæsitazione Mariam virginem adorandam non esse, quia tantum fuit templum Dei, non Deus templi. At verò scabellum pedum Domini in primis denotare sanctuarium, fidem nobis sufficiunt interpretes optimi Hebraicarum phrasium, Doctores Hebræi, Paraphrastes Chaldaei, apud quem est בית מקדש & Kimchius, à quo itidem redditur המקדש בית domus sanctuarii ; & Aben Ezra cui idem est quod מקום הארון locus arcæ ; & Jarchius in Esaiæ c. 66. comma primum. Nullam relinquit hac in explicatione Scabelli pedum Dei Ecclesiæ papanæ superstitionis ansam Aben Ezra, nisi vis Hebrææ præpositio

suæ discrimine, si renueret, sollicitatus, *ἡνίκμα ἢ προσκυνῶν*
 non sustinebat. Pro nobis facit & illud Hieronymi, in
Hoseæ caput secundum, versum sextum: *Non vocabit me*
בעלי, ne, dum aliud loquitur, alterius recordetur: & virum
 nominans, idolum cogitet. Idem Vigilantio, (quem mihi
 quoque suffragantem non pudebit agnoscere) supersti-
 tiosum quendam de reliquiarum cultu objurganti, (in
 Epist. 53. ad Riparium) non coli debere consentit. Fi-
 deles negat colere & adorare omne nomen, quod nominatur
 in presenti seculo, & futuro, ne serviant creature potius
 quam creatori. Ad hos se adjungit sanctus Augustinus,
 quæst. 29. super Iosiam. Quisquis (inquit) cogitat De-
 um qualis non est Deus, alienum utique Deum & falsum
 in cogitatione portat. Ut omittam falsitatem illam quâ
 dehonestant Deum Pseudo-Catholici, & qualis non est
 sibi formant, in vanis animi conceptibus, & figmentis
 archetypam esse; [juxta sanctum Augustinum mihi lice-
 at eloqui,] quisquis in aliqua crassiori materiâ Deum
 qualis non est, fingit, (hoc est, quisquis ligno, æri, ar-
 gento, vel auro deitatem imprimit, imò quisquis De-
 um sensibus nostris exponit) alienum utique Deum, &
 falsum arte suâ apportat. Idem de consensu Evangelio-
 rum libri primi capite 18. sic scribit: *Si alio modo Deum*
colere vellent, quam se colendum ipse dixisset, non utique il-
lum colerent, sed quod ipsi sinxissent. Et in Epilogo libri
 de verâ religione, Sanctos mortuos (ait) honorandos esse
 propter imitationem, non adorandos propter religionem; ange-
 los honorandos esse charitate, non servitute; ne aut Sanctos
 mortuos aut Angelos colamus, sed Deum solum, admonet.
 Quod Sancta Maria, cui superstitionis suæ primas ob-
 trudunt Pontificii, veneranda non sit, decernit Epipha-
 nius hæresi modo citatâ, his verbis: Sanctum erat Ma-
 riæ corpus, fateor: non tamen deus illa fuit. Eadem & vir-
 go extitit; minimè tamen nobis ad adorandum proposita, sed
 eum adorans ipsum, qui è suâ carne genitus, è celo ac pa-
 terno sinu descenderat. Admirari hic liceat Papæ sum-
 mam potestatem, penes quem est jus & fas omne misce-
 re; qui turpissimè vixerunt, eos mortuos, (Ethnicos in-
 telligo,

Apud Hierony-
 mum adversus
 Vigilant. c. 2.

telligo, nec non qui facie quanquam religionis induti, tamen orthodoxis olim hæretici censebantur, Simonianos, Carpocratem, Gnosticos, & Collyridianos) purgatione nescio quâ in Deos transformare; illos apothecoli impertire, quibus apocolocyntosis aptior esset. Pusilli, atque angusti animi fuit *Ovidius*, qui suas *Herculis*, & *Julii Caesaris ambrosias*, in fabulas reposuit. *Julianus* Apostata versutissimus, quamvis, ut tunc temporis Diabolo maxime fuit opportunum, Christianos, tanquam Martyres adorarent, suspectos reddere vellet, non audebat tamen quasi nè calliditatis imprudens & insciens, non infimum barathrum demereretur, id criminis palam intentare, sed hæc occultâ satis utebatur insimulatione: *Si igitur immundiciâ Jesus esse dicit plena sepulchra, quomodo vos apud illa invocatis Deum?* Cyrillus cui subolebant hujus technæ, respondet, *Divina Scriptura nobis unum potissimum & vere Deum predicavit, alium autem præter illum omnino nullum adorare consuevimus.* Si non sufficerent, quæ jam producta sunt in lucem suffragia, amplius tædio vobis essem, adjiciendo quæ pro causâ quam tuemur, scripta reliquerunt *Cyprianus* de exhortatione martyrii, capite secundo; *Eusebius* Præparationis Evangelicæ l. 2. c. 6. *Albanasius* oratione tertia contra *Arianos*; * *Hilarius* Canone tertio in *Mattheum*; nominare non vacat omnes quos mihi astipulari scio. Synodus Ancyrana, concilium primum Nicenum; † Synodus Gangrensis canone vicesimo, † Laodicensa canone 35, concilium Carthagenense, (cui præfuit *Aurelius* Ecclesiæ Carthagenensis Episcopus) canonibus § 50. 64. 66. 67. 89. 90. Concilium sextum in Trullo, Can. 82. concilium Elibertinum Can. 36. (& faciente * *Bellarmino*) concilia Senonense & Moguntinum, non minus nostra sunt, quam Sancti Patres antea citati. Doleat quod in Scripturis authenticis, quibus apprime semper approbare me desidero, cogar esse brevissimus. Quæ tamen ex his summâ cum brevitate argumenta depromam, semel audita, neminem cui sanum est sinciput, de veritate theos nostræ sinent diutius ambigere.

Utraque Testamenta severè nobis interdiciunt cultum

E

omnem

Apud Cyrillum
contra Julianum
lib. 6 10.

* Præbuit etiam
hujus responsio-
nis effectum mag-
num nobis Domi-
nus exemplum:
ut cuncta hu-
mana potestatis
gloria, & sæculi
ambitione pesti-
ferta, solum
meminissimus
Deum & Domi-
num adorandum
quod omnes sæ-
culi honor Dia-
boli sit negati-
um.

* De reliq.
Sacerdotum,
c. 4

omnem simulachrorum. Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, Exodi 20. Custodite igitur sollicitè aui-
mas vestras. Non vidistis aliquam similitudinem in die qua
locutus est vobis Dominus in Ore de medio ignis: ne forte
decepti faciatis vobis sculptam similitudinem aut imagines
masculi vel femine. Deuteronomii 4. Commatibus 15. & 16.
at verò quod Deus verbo & facto in lege promulgandâ
fidelibus ostendit, hoc pro officii regulâ voluit haberi.

Quam imaginem ponetis Deo. Isaia capitibus 40. &
46. & Actorum 17. Dominum Deum tuum adorabis: & ei
soli servies. Deuteronomii 6. & Matthæi 4.

2. Cultus religiosus angelorum nobis inhiabitur ad Colof.
2. 18.

3. Damnatur omnis εἰδωλολατρεία ad Colof. 2. v. 23. sed
talis est cultus imaginum. Nullo stabilitur Scripturæ
mandato; nullo commendatur exemplo, nullâ promif-
sione, sed à diabolo tenebrarum mancipiis imponitur.

4. (Et ultimò) qui per Testamentum vetus idololatriæ
postulantur, sive Judæi, sive Gentiles, quemcunque cultum
præstabant imaginibus, illum omnem ad verum Deum
referebant. Spiritus Sanctus, non secus atque imo de
pectore querelam gemitu mixtam ducens, homines tem-
poribus Enos creaturis nomen suum impertiri cœpisse
commemorat Genesios 4. commate 26. **אֱלֹהֵינוּ יְהוָה**
cum translationes Arabicæ duæ, Chaldaï-
cæ totidem, & interpretes Græci septuaginta duo; tunc
temporis à recto Dei cultu descitum fuisse significant;
tum etiam *Jarchius* (in locum,) & *Maimonides* (capite 1.
de cultu stellarum ac planetarum, & statutis gentium,)
peccatum fuisse Deum in creaturis suis adorando, & no-
men ejus indendo rebus intermediis, asseverare non hæ-
sitant. Festum vituli *Aaronici* apotheosi datum indice-
batur Jehovæ. Exod. 32. 5. Eodem pertinent * alii Scri-
pturæ sacræ textus. Quod si jam vacaret in structuram
nostram Ethnicorum gazas admittere, resutarentur hæ-
retici, qualibus digni sunt, testimoniis. Gentiles, quot-
quot ex luto vulgari emerferint, unò velut ore perpetuo sunt
professi se religionem suam omnem, cultuum multipli-
cem

* Jud 17. 3. 13.

1 Reg. 12. 18.

2 Reg. 10. 23.

2 Reg. 17. 22.

25 27. 28. 32.

33.

cem varietatem, In Dei unius honorem instituisse. Nolo
ulteriùs angariare patientiam vestram. Si quæ compa-
rata sunt in portu, dissipentur in pelago, (ut * Climaci
utar proverbio) id non causæ nostræ, neque his quæ
diximus ad eam muniendam quicquam derogabit, sed
anticipationi inopinatæ & insperatæ hujus nostri exercitii
totum imputandum est.

* Ad Pastorem,
cap. 9.

E 2

Hæc

Hæc quæ sequuntur, in ca-
nones aliquot antea laudatos
annotare libuit.

Concilium Gangrenſe Canone 20. quo de martyribus
ex induitriâ præcipit, abſque omni cultus anſa duci-
taxit ut Sanctorum memoriæ cohoneſcentur accurat.
ἡ πρὸς ἀπὸ πρὸς, ἡ ὑπὲρ τῶν διὰ τὴν κατὰ κράτος καὶ διὰ τὴν πρὸς
τὰς συνέξεις τῶν μαρτύρων, ἡ τὰς ἐν αὐτοῖς γενόμενας λειτουργίας,
καὶ τὰς μνήμας αὐτῶν, ἀ ἀθ:μα ἔστω.

Decernit Laodicensis Synodus in illo Canone, ὅτι ὁ
 δι' ἀγγέλους ὀνομαζόμενος Epiphanius in hæresibus Angelico-
 rum nomen memorat, & præterea nihil extra conjecturas.
 Ἀγγελικὸν αἵρεσιν ἀντιτάσσεται, καὶ τὸ ὄνομα μόνον ἐσχηματίζει, ὃ
 πᾶν δὲ Θεοῦ ἴσμεν τίς ἢ πικρὴ αἵρεσις, διὰ τὸ πᾶσα ποτὶ
 κατὰ αὐτῷ ἐστῶσαν ὕψην ληθεῖν, καὶ καταβυθῆσθαι εἰς τέλος. Τὸ δὲ
 ὄνομα διὰ τοῖαν αἵρεσιν ἔχειν, οὐκ ἴσμεν. ἵπτοι γὰρ παρὰ τὸ πρὸς Θεῷ
 Ἀγγέλων τὸ κῶμον χαρμονίζοντάς ταύτας. καὶ ἡ αὐτὴ τῶτο φάσκουσα
 τὸ ὄνοματι τούτῳ κληθεῖσθαι, οὐκ ἔχει λόγον. ἵπτοι διὰ τὸ ἐν ταῖς
 Ἀγγελικαῖς αἵρεσιν συναντῶμεν, καὶ βίω ἐξοχατάτοι ἀρεταί, οὐδὲν τῶτο
 διαβεβαιώμεθα. ἢ καὶ ἀπὸ τοῦτο πρὸς εἰληρότερας ταύτας, ἐπιμνη-
 σταίς τις ὅτιν Ἰουδαίῳ ἐπὶ τὰς τὴ Μεσοποταμίας χώρας κληθεῖσθαι.

Sed tanti viri pace, non videtur ex his aliqua firma conjectura, vel saltem non indicat hæreticos ingenium. Quod è prioribus neutra valeat, alii confirmant eadem profitentes sub diversis nominibus hæretici : neque locus incolarum prodit sententias. Solum, non animum mutat qui trans mare currit. Quod sic appellarentur ab Angelis invocatis, est longè probabilius. Sic existimat Doctissimus *Grotius* in explicatione Decalogi. Hæc ejus sunt verba : *Angelici Epiphania inter hæreticos memorantur, sed eorum quale fuerit institutum ait se nescire. Maxime credibile est tale fuisse quale est Cabalistarum inter Judæos, præ-*

Ex quo cessavi-
mus suscipere Re-
gina celorum,
carnimus omni-
bus.

preces exaudire debeant, nisi fuerint omniscientes, tam longas habeant aures, oportet, ut à cælo ad terram usque porrigantur. Neque potest aliquis omnino creatura, tanquam dignus esset cujus rogatu moveatur ad misericordiam Deus, à nobis interpellari; quin idem particeps patriæ constituitur. Angeli non possent ad intercedendi partes arcessi, nisi inscientiam, & potentiam Dei proprias, aut ex his alteram extollerentur. Sed neque *Grotius* rectè *Judeorum*, *Pythagoricorum*, *Platoniorumque* instituto Christianos angelicos (i. e. hæreticos diabólicos) metitur. Illi mediatores suos rogabant terreitria duntaxat bona, sed hi precabantur animabus salutem: illi creationis, redemptionis hi proventus ambiebant. Illinc Deo creatori; hinc salvatori cultus derogabatur. Ista legalis, hæc evangelica dici potest idololatria. Prior à Deo legis moralis latione circumscripto, quandoquidem prout sic consideratus numeris suis impletam exigebat obedientiam, nec ullum deficientibus indulgebat remedium; non potuit directe prohiberi. Ethnici, quorum mentibus inscribatur decalogus, absque entusiasmo ne somnare quidem poterant, θεῶν ἐν ἑνὶ ὄντι, salvatorem. Ut ambages evitem, *Pythagorici*, *Platonici*, quique sequebantur horum dogmata *Judei*, quâ vitæ futuræ studiosi, legem moralem implere, sacrificiis, aliisque ceremoniis expiare delicta sua toti contendebant. Non inficior tamen analogia secundi præcepti simulachra cuncta salvatoris nostri θεοῦ ὡς ἰσὶς honore arceri: non licitum nobis est in imagine qualicumque illum venerari, multo minus in provinciam ejus alios ingerere. Non importuna videbitur sententia nostra, si quàm latè pateant mandata primum & quarum, cognoscatur. Illo fides, hoc Evangelici sabbati requiritur observatio. Quod si *Jehovah* nos officiis augeri, vel mutari velit, ni morem geramus, rejecto mandato primo non agnoscimus Dominum: si temporibus statutis Deo creatori, nec gratis, servianus, non poterimus sceleris immunes eundem etiam salvatorem factum negligere.

Verba

Verba canonis illius sunt hæc : ἐπὶ τῶν παδῶν τῶν μαρ- 6
τύρων. Εξέσω ἔτι μὲν ἀναγιγνώσκουσι τὰ πάντα τῶν μαρτύρων, ἡνίκα
αὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἡμέρῃ ἐπιτελοῦνται. Videatur Zonaras in
hunc Canonem. Eodem lemmate nitimur in hunc &
in Canonem 20. concilii Gangrensis.

Τῷ ὑψίστῳ πάντα δόξα.

FINIS.
